

רע"פ 2180/14 - ספיר שמואלי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2180/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: ספיר שמואלי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 4.2.2014 בעפ"ג 10602-08-13, שניתן על-ידי כב' השופטים א' טל - סג"נ; ז' בוסתן; צ' דותן

בשם המבקש: עו"ד רוית הרמן

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים א' טל - סג"נ; ז' בוסתן; צ' דותן), בעפ"ג 10602-08-13, מיום 7.1.2014, בגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום ברחובות (כב' השופט י' לוי - סג"נ), בת"פ 8734-10-12, מיום 10.7.2013.

רקע והליכים קודמים

2. בהיותו בן שמונה-עשרה ומספר חודשים, התפרץ המבקש לדירות מגורים של שכניו וגנב מהן חפצי ערך, בשלוש הזדמנויות שונות. על יסוד הודאתו בעובדות אלה, הורשע המבקש בעבירות של התפרצות למקום מגורים, לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), וגניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין. בגזר דינו של בית משפט השלום ברחובות, מיום 10.7.2013, נקבע כי מתחם העונש ההולם את העבירות בהן הורשע המבקש, נע בין 4 ל-24 חודשי מאסר בפועל. עם זאת קבע בית המשפט, כי במקרה הנדון יש הצדקה לסטייה ממתחם הענישה, משיקולי שיקום. בין היתר, הסתמך בית המשפט על האמור בתסקיר ועל המלצת שירות המבחן בעניינו של המבקש. לאחר מכן, הורה בית משפט השלום על ביטול הרשעתו של המבקש; והטיל עליו צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 360 שעות, וכן צו מבחן למשך שנה.

3. המשיבה ערערה על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בטענה כי מידת העונש חורגת בצורה קיצונית לקולה מרף הענישה הראוי והנוהג במקרים דומים. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור, והורה על הרשעתו של המבקש בביצוע העבירות. בפסק הדין הודגש, כי רק במקרים חריגים ויוצאי דופן בלבד ראוי להימנע מהרשעתו של נאשם אשר ביצע עבירה. בית המשפט המחוזי בחן את עניינו של המבקש לאור המבחנים שנקבעו בהלכת כתב (ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: הלכת כתב), וקבע כי "סוג העבירה ונסיבותיה לא מאפשרים לוותר על הרשעתו [של המבקש] מבלי לפגוע באינטרס הציבורי". יתר רכיבי העונש נותרו בעינם ולא הוחמרו, על מנת לאפשר את שיקומו של המבקש.

בקשת רשות הערעור

4. בבקשה שלפניי נטען, כי נסיבותיו האישיות של המבקש מעוררות סוגיה "אנושית מצפונית", המצדיקה מתן רשות ערעור. הטענה המרכזית בבקשה, היא כי המבקש הוא "בגיר צעיר", אשר ביצע את העבירות חודשים ספורים לאחר שמלאו לו שמונה-עשרה שנים, ולפיכך יש מקום לריכוך הדרישות שנקבעו בהלכת כתב, ובהתאם לכך לבטל את הרשעתו. נטען, כי שיקולי השיקום בעניינו של המבקש מבטאים הן את האינטרס האישי שלו והן את האינטרס הציבורי, ומובילים למסקנה כי יש להימנע מהרשעתו של המבקש. עוד צויין בבקשה, כי גיוסו של המבקש לצה"ל מתעכב ומוטל בספק, בשל ההליך דנן; וכן צויין, כי לאחר שהתקיים הדיון בבית המשפט המחוזי, המבקש החל לעבור תהליך שיקומי בשתי מסגרות טיפוליות.

דיון והכרעה

5. בפתח הדברים, חשוב ואזכיר את ההלכה הידועה, כי רשות ערעור לבית משפט זה "בגלגול שלישי", תינתן בצמצום, ורק במקרים אשר כרוכה בהם שאלה משפטית רחבת היקף או סוגיה בעלת חשיבות ציבורית כבדת משקל, וכן במקרים חריגים ביותר אשר בהם מתגלה חוסר צדק או עיוות דין כלפי המבקש (רע"פ 1717/14 ליזרוביץ' נ' מדינת ישראל (30.3.2014); רע"פ 329/14 פושינסקי נ' מדינת ישראל (26.3.2014); רע"פ 698/14 אלג'בור נ' מדינת ישראל (25.3.2014)). לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, מצאתי כי היא אינה עומדת באמות המידה שנקבעו למתן רשות ערעור. הבקשה אינה חורגת מעניינו הפרטי של המבקש בלבד, והיא אינה מעלה חשש לעיוות דינו של המבקש. גם בטענותיו של המבקש לקיומם של שיקולי צדק המצדיקים רשות ערעור, לא מצאתי ממש. פסק דינו של בית המשפט המחוזי מבוסס על המבחנים שנקבעו בהלכת כתב לעניין הימנעות מהרשעה, ואופן יישומם של המבחנים אינו מצדיק, כשלעצמו, דיון בפני בית משפט זה "בגלגול שלישי" (רע"פ 1623/14 גבארה נ' מדינת ישראל (1.4.2013); רע"פ

654/13 אבו בכר נ' מדינת ישראל (26.2.2013); רע"פ 9118/12 פריגין נ' מדינת ישראל (1.1.2013) (להלן: עניין פריגין)). לפיכך, דין הבקשה להדחות.

6. למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה לגופה של הבקשה. הבקשה דנו, נסובה כולה סביב שאלת הרשעתו של המבקש בעבירות אותן ביצע. נקודת המוצא לדיון בשאלה זו, היא כי יש להרשיע נאשם שאשמתו הוכחה, וכי הימנעות מהרשעה היא בגדר "חריג שבחריגים" (ע"פ 8528/12 צפורה נ' מדינת ישראל (3.3.2013); רע"פ 4919/13 ידרמן נ' מדינת ישראל (28.7.2013); ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 869 (2004)). כדברי השופטת ד' דורנר בעניין כתב: "המבחן ללא הרשעה הינו חריג לכלל, שכן משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל אמצעי זה רק במקרים יוצאי דופן, בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה". מטבע הדברים, כל מקרה אשר נדונה בו האפשרות להימנעות מהרשעה הוא מקרה ייחודי, אשר מערב שיקולים כבדי משקל, ובהם האינטרס הציבורי ונסיבותיו האישיות של הנאשם. הכרעה במקרים אלו תיעשה בהתאם למבחנים שנקבעו בהלכת כתב: ראשית, יש לבחון האם סוג העבירה ונסיבותיה מאפשרים להימנע מהרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה אחרים. שנית, יש לבחון האם הרשעת הנאשם תפגע פגיעה חמורה בשיקומו.

7. יש להראות, בהקשר זה, כי הפגיעה הצפויה בסיכויי שיקומו או בעתידו של הנאשם "אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית" שיש בהרשעה. במסגרת האינטרס הציבורי ינתן משקל ל"הרתעת היחיד והרבים, להעברתו של מסר המוקיע את דבר העבירה ואת מבצעו, ולהקפדה על מדיניות ענישה אחידה המקדמת את יסודות השוויון והוודאות" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (23.7.2009)). עוד יש להוסיף, כי בבחינת הנזק העלול להיגרם לנאשם, אין מקום להסתפק ב"תרחיש תיאורטי", ויש להצביע על קיומו של נזק מוחשי וקונקרטי אשר צפוי לנאשם כתוצאה מעצם ההרשעה (עניין פריגין; רע"פ 1439/13 קשת נ' מדינת ישראל (4.3.2013); רע"פ 8627/12 הנסב נ' מדינת ישראל (31.12.2012)). לשיטתי, אין מקום להניח כי כל הרשעה של קטין צפויה לפגוע, מניה וביה, באופן מהותי באפשרותו להשתקם, ולפיכך גם לגבי קטין, לא מתייתרת הדרישה להראות כי צפוי לנאשם נזק קונקרטי. זאת, חרף מעמדם של שיקולי השיקום, אשר זוכים למשקל מיוחד במסגרת שיקולי הענישה של קטינים (ראו עמדתי בע"פ 5931/13 פלוני נ' מדינת ישראל (10.2.2014)).

8. ומן הכלל אל הפרט. בענייננו, מצא בית המשפט המחוזי, כי התנאי הראשון שנקבע בהלכת כתב אינו מתקיים, מאחר שחומרת העבירות שבוצעו על-ידי המבקש, אינה מאפשרת להימנע מהרשעתו. אכן, התפרצות לדירות מגורים לשם גניבת חפצי ערך, מבטאת פגיעה קשה בקניינים ובפרטיותם של קורבנות העבירה, והיא מחייבת ענישה שתבטא את הסלידה החברתית ממעשים מעין אלו (ראו, מבין רבים אחרים, רע"פ 1068/13 מלסה נ' מדינת ישראל (20.2.2013)). אמנם, במקרים מסויימים מצא בית משפט זה מקום להורות על ביטול הרשעתם של בגירים, אשר ביצעו עבירות שונות בסמוך לאחר שמלאו להם שמונה-עשרה (רע"פ 1721/12 איראשי נ' מדינת ישראל (30.3.2014); ע"פ 111/14 פלוני נ' מדינת ישראל (10.3.2014) ע"פ 4605/13 פלוני נ' מדינת ישראל (25.2.2014)). המכנה המשותף למקרים שהוזכרו, הוא ביצוע עבירה במקרה אחד ויחיד, ובמקרים מעין אלו, נסיבות העבירה עשויות להקל על האפשרות להימנע מהרשעה. עניינו של המבקש הוא שונה. הוא התפרץ לדירות מגורים וגנב מהן חפצי ערך, בשלוש הזדמנויות שונות, אשר אירעו בתוך פרק זמן של חודשיים ימים. בכך אני מתקשה לראות "מעידה חד-פעמית" בלבד, והדבר משליך על חומרת מעשיו של המבקש, ועל עוצמתו של האינטרס הציבורי התומך בהרשעה. בשולי הדברים יוער, כי בשאלת קיומה של קטגוריה עצמאית של "בגירים צעירים" קיימות בפסיקה גישות שונות, אך בנסיבות העניין אינני נדרש לכך (ראו, לעניין זה, ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.2013); ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל (3.4.2014)).

9. משכך הם פני הדברים, לא מצאתי מקום להאריך בשאלת הפגיעה בצורכי שיקומו של המבקש. די בכך שאזכיר, כי גם בנוגע להימנעות מהרשעתו של קטין, יש להראות כי ההרשעה תוביל לפגיעה מהותית וקונקרטית בעתידו או בשיקומו, כאמור. על אחת כמה וכמה, שדרישה זו עומדת בתוקפה כאשר מדובר בבגיר, או ב"בגיר צעיר". בבקשה שלפניי נטען, כי המבקש מעוניין להתגייס לצה"ל, וחושש כי הותרת ההרשעה על כנה תפגע באפשרותו לעשות כן. ככל הידוע לי, שאלת קיומה של הרשעה בפלילים, היא רק שיקול אחד מבין שיקולים רבים העומדים בפני רשויות הצבא בבואן להחליט על גיוס לצה"ל. אני סמוך ובטוח כי רשויות הגיוס בצה"ל ישקלו את מכלול נתוניו האישיים של המבקש, ויחליטו לגבי גיוסו בהתאם לאמות המידה המקובלות בתחום זה. על כל פנים, החשש לפגיעה באפשרותו של המבקש להתגייס לצה"ל, אין בו כדי להצדיק כשלעצמו הימנעות מהרשעה (ראו, בהקשר זה, ע"פ 2280/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 15 (19.8.2013); ע"פ 170/09 פלוני נ' מדינת ישראל (4.11.2009); ע"פ 2611/90 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(1) 120, 123 (1990)).

10. לאור האמור, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, כ"ד בניסן התשע"ד (24.4.2014).

ש ו פ ט